T095 ATĐ 7 (27) Luận A Tỳ Đàm Tỳ Bà Sa Q25-Kiền Độ Sử-Bất Thiện

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAØM TYØ BAØ SA
QUYEÅN 25
Chöông 2: KIEÀN-ÑOÄ SÖÛ

Phaåm 1: BAÁT THIEÄN, Phaàn 1

Ba kieát cho ñeán chín möôi taùm söû, ñeàu laø kinh Phaät noùi, chæ töø naêm kieát chín möôi taùm söû, phaàn naày chaúng phaûi kinh Phaät noùi. Trong chöông naày, leõ ra töø hai phaàn luaän aáy. Nghe noùi Toân giaû Cuø-sa noùi raèng: Taát caû luaän A-tyø-ñaøm ñeàu giaûi thích kinh Phaät, vì kinh naày neân soaïn luaän nhö theá. Phaùp naøo trong caùc kinh khoâng noùi, thì ñeàu loaïi töø. Hai phaàn luaän aáy chaúng phaûi kinh noùi, cho neân phaûi boû naêm kieát, noùi naêm kieát phaàn treân. Vì sao? Vì naêm kieát phaàn treân laø do kinh Phaät noùi, töø chín möôi taùm söû, khoâng coøn noùi gì khaùc, vì chaúng phaûi kinh Phaät. Laïi coù thuyeát noùi: Naêm kieát trong chöông naày khoâng neân boû. Vì sao? Vì Ñöùc Phaät ñaõ noùi trong naêm phaùp cuûa taêng Nhaát A-haøm, vì kinh ñaõ laâu, neân bò maát. Toân giaû Ca-chieân-dieân-töû ñaõ vaän duïng söùc cuûa nguyeän trí, quaùn saùt trong A-tyø-ñaøm, laïi noùi naêm kieát. Nghe noùi töø moät phaùp ñeán moät traêm phaùp cuûa taêng Nhaát A-haøm, hieän nay chæ coøn töø moät phaùp ñeán möôøi phaùp, ngoaøi ra ñeàu maát. Töø moät phaùp ñeán möôøi phaùp ñaõ bò maát nhieàu, phaùp coøn laïi cuõng ít. Nhö Toân giaû A-la-haùn Xa-na-baø-tuù Hoaø thöôïng cuûa Toân giaû Kyø-baø-ca, luùc nhaäp Neâ hoaøn laø ngaøy bò maát heát baûy vaïn baûy ngaøn kinh Boån sinh, moät vaïn Luaän A-tyø-ñaøm. Töø ñoù veà sau, soá kinh luaän naày khoâng coøn löu haønh nöõa. Moät Luaän sö maát, cuõng thaát thoaùt ngaàn aáy kinh luaän, huoáng chi ñaõ coù nhieàu Luaän sö maát trong phaùp Phaät. Laïi coù thuyeát noùi: Hai luaän naày duø chaúng phaûi kinh Phaät, nhöng cuõng khoâng neân boû. Hoûi: Neáu chaúng phaûi kinh Phaät thì vì sao khoâng boû?

Ñaùp: Vì ngöôøi bieân soaïn kinh coù yù muoán theá. Vì theå theo yù muoán cuûa taùc giaû ñoù, neân soaïn luaän naày cuõng khoâng traùi vôùi phaùp töôùng. Trong luaän aáy noùi Nhaát thieát bieán, noùi chaúng phaûi Nhaát thieát bieán. Noùi nhaát thieát bieán chaúng phaûi nhaát thieát bieán vì Nhaát thieát bieán laø ba kieát, chaúng phaûi

Nhaát thieát bieán laø naêm kieát. Nhaát thieát bieán chaúng phaûi Nhöùt thieát bieán laø chín kieát. Hoûi: Naêm kieát coù theå nhö vaäy, coøn chín möôi taùm söû cuõng chaúng phaûi kinh Phaät, vì sao khoâng boû? Ñaùp: Taát caû A-tyø-ñaøm ñeàu giaûi thích roäng nghóa kinh Phaät. Neáu ñaõ giaûi thích roäng nghóa kinh Phaät töùc laø A-tyø-haøm. Kinh Phaät noùi baûy söû, do giôùi, do chuûng, do haønh khaùc nhau, neân coù chín möôi taùm söû, cho neân hai luaän naày ñeàu khoâng neân boû. Hoûi: Toân giaû kia soaïn luaän, vì sao laäp chöông tröôùc? Ñaùp: Vì muoán laøm roõ nghóa cuûa caùc moân. Vì sao? Vì neáu tröôùc khoâng laäp chöông, thì nghóa moân seõ khoâng saùng toû. Nhö ngöôøi khoâng theå veõ trong hö khoâng, neáu khi muoán veõ thì phaûi coù choã töïa. Ngöôøi soaïn luaän kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, vì muoán coù luaän naày ôû laâu nôi ñôøi, neân duø laäp chöông, moân, soaïn ra keä, tuïng, cheá Kieàn-ñoä ñaët teân phaåm, trong traêm ngaøn chuùng môùi coù moät ngöôøi coù theå tuïng trì ñaày ñuû A-tyø-ñaøm, huoáng chi khoâng laäp chöông, moân, cho ñeán teân phaåm, maø coù theå trì tuïng ñaày ñuû vaên naày. Vì muoán cho khoâng coù loãi nhö theá, neân phaûi laäp chöông tröôùc. Hoûi: Vì sao Toân giaû kia do kinh Phaät maø laäp ra chöông? Ñaùp: Vì taát caû A-tyø-ñaøm ñeàu giaûi thích roäng nghóa kinh Phaät. Laïi nöõa, vì muoán theå hieän saùng toû kinh Phaät coù voâ bieân nghóa, coøn saùch vôû cuûa ngoaïi ñaïo chæ coù vaên khoâng coù nghóa, duø coù nghóa nhöng ít, nhö saùch La-ma-dieân, vaên saùch aáy coù ñeán moät vaïn hai ngaøn baøi keä, maø chæ noùi coù hai vieäc: 1. Noùi veà kieáp La-ma-dieân, Tö-ñaø boû ñi. 2. La-ma-dieân ñem Tö-ñaø trôû laïi. Taát caû kinh Phaät ñeàu laø voâ löôïng, voâ bieân. Voâ löôïng laø coù voâ löôïng, voâ bieân nghóa laø coù voâ bieân vaên. Cuõng nhö bieån caû laø voâ löôïng, voâ bieân. Voâ löôïng laø saâu voâ löôïng, voâ bieân laø roäng lôùn voâ bieân. Laïi nöõa, vì muoán theå hieän laøm saùng toû kinh Phaät coù khaû naêng nhaän chòu söï vaán naïn, chuyeån bieán kheùo leùo, trong khi saùch vôû ngoaïi ñaïo khoâng theå chòu ñöïng vaán naïn. Neáu neâu vaán naïn thì trôû neân khoâng beàn chaéc, khoâng coù vò nghóa, nhö loaøi khæ, vöôïn con khoâng chòu noåi söï ñaùnh ñaäp, neáu ñaùnh ñaäp, noù seõ phoùng ueá dô daày. Kinh Phaät coù khaû naêng chòu

ñöïng söï ñaû phaù. Neáu khi ñaû phaù, thì seõ phaùt ra saéc giôùi thanh tònh vaø söï xuùc chaïm cuûa caên thieän. Cuõng nhö loaïi aùo saûn xuaát ôû Ba-la-naïi, coù khaû naêng chòu ñöïng söï va chaïm, ñaäp maïnh, neáu taêng theâm söï ñaäp maïnh, va chaïm thì saéc saùng caøng ñeïp, sinh ra söï xuùc chaïm dieäu kyø. Ngöôøi soaïn luaän kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, vì muoán laøm saùng toû kinh Phaät, phaùt ra thì maàu nhieäm. Kinh Phaät noùi coù ba vieäc, che laïi thì hay, phaùt ra thì khoâng hay, nghóa laø ngöôøi ngu, ngöôøi nöõ Baø-la-moân. Ba vieäc cuûa saùch phaùt ra thì hay, che laïi thì khoâng hay, ñoù laø ngöôøi trí, maët trôøi, maët traêng vaø kinh Phaät. Laïi nöõa, vì muoán theå hieän roõ kinh Phaät coù theå chòu ñöïng söï tö duy, mong caàu, chuyeån bieán moät caùch kheùo leùo. Nhö ngöôøi ngoù maët trôøi thì maét bò hoùa. Saùch, vôû cuûa ngoaïi ñaïo luùc suy nghó, tìm kieám, ñaõ laøm cho maét tueä khoâng saïch. Nhö ngöôøi ngaém nhìn maët traêng thì maét seõ saùng, saïch. Kinh, luaän cuûa phaùp Phaät luùc tö duy, mong caàu ñieàu khieán cho maét tueä saùng,

saïch. Laïi nöõa, tröôùc heát noùi nhö vaày: Taát caû A-tyø-ñaøm ñeàu giaûi thích roäng nghóa kinh Phaät. Vì vieäc aáy, neân Ñöùc Nhö lai noùi caùc nghóa khoâng gioáng nhau, laäp ra Kieàn-ñoä Taïp, noùi veà nghóa caùc kieát, laäp Kieàn-ñoä Kieát, Söû, cho ñeán noùi nghóa cuûa kieán, laäp Kieàn-ñoä Kieán, trong moãi kieàn- ñoä ñeàu phaân bieät taát caû phaùp. Hoûi: Toân giaû kia soaïn luaän, vì sao tröôùc laäp chöông, sau taïo ra moân? Ñaùp: Nhö ngöôøi xaây nhaø, tröôùc phaûi söûa sang maët ñaát cho baèng phaúng, roài môùi döïng nhaø. Cuõng theá, Toân giaû kia muoán xaây ngoâi nhaø phaùp phaûi nhö phaùp ñòa bình ñaúng, tröôùc phaûi laäp chöông, nhö caùch xaây nhaø, sau môùi laäp moân. Laïi nöõa, nhö ngöôøi troàng caây, tröôùc phaûi xôùi ñaát roài môùi troàng. Toân giaû kia cuõng gioáng nhö theá, muoán troàng caây phaùp nhö söûa sang phaùp ñaát, tröôùc phaûi laäp chöông, nhö caùch troàng caây, sau taïo ra moân. Laïi nöõa, nhö ngöôøi thôï chuyeân laøm traøng hoa vaø caùc hoïc troø hoïc laøm traøng hoa, khi muoán taïo ra caùc thöù traøng hoa, tröôùc phaûi duøng chæ xoû thaønh xaâu hoa, sau ñoù môùi duøng caùc thöù saéc hoa ñeå trang söùc. Toân giaû kia cuõng gioáng nhö theá, muoán laøm traøng hoa phaùp phaûi nhö caùch xoû voøng hoa, tröôùc laäp chöông, nhö duøng hoa ñeå trang söùc, sau ñoù môùi laäp moân. Laïi nöõa, nhö hoïa só, veõ ñeä töû, luùc muoán veõ thi tröôùc sôø töôïng, sau ñoù baøy caùc maøu veõ, toân giaû kia cuõng gioáng nhö theá, nhö caùch sôø töôïng, tröôùc laäp ra chöông, nhö caùch baøy maàu veõ, sau môùi laäp moân.

Laïi nöõa, gioáng nhö ngöôøi thôï kheùo, ñeä töû ngöôøi thôï kheùo, tröôùc phaûi löôøng khuùc goã roài môùi khaéc caùc chi tieát, toân giaû kia cuõng gioáng nhö theá. Nhö caùch löôøng khuùc goã, tröôùc laäp ra chöông, nhö caùch khaéc caùc chi tieát, sau taïo ra moân. Laïi nöõa, nhö haønh giaû quaùn phaùp tröôùc heát quaùn saéc taïo boán ñaïi, sau quaùn saùt-na cuûa vi traàn. Toân giaû kia cuõng gioáng nhö theá. Nhö phöông phaùp quaùn saéc taïo cuûa boán ñaïi, tröôùc laäp ra chöông, nhö phöông phaùp quaùn saùt-na cuûa vi traàn, sau taïo ra moân. Laïi nöõa, Ñöùc Theá toân noùi phaùp cuõng gioáng nhö theá, tröôùc noùi, sau giaûi thích. Tröôùc noùi: Nhö noùi saùu giôùi, saùu xuùc, möôøi taùm yù haïnh, boán xöù. Tyø-kheo phaûi bieát, ñoù goïi laø ngöôøi. Sau giaûi thích: ñoù goïi laø saùu giôùi, cho ñeán boán xöù. Toân giaû kia cuõng gioáng nhö theá, tröôùc laäp ra chöông, sau taïo ra moân. Laïi nöõa, vì muoán bieåu hieän hai thöù thieän, neân tröôùc laäp chöông, noùi leân gioûi veà vaên, sau taïo ra moân, noùi leân gioûi veà nghóa. Nhö gioûi veà nghóa vaên, coù naêng löïc ñoái vôùi nghóa vaên, voâ ngaïi ñoái vôùi phaùp, voâ ngaïi ñoái vôùi nghóa quaû cuûa phaùp voâ ngaïi, quaû cuûa nghóa voâ ngaïi, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, vì muoán theå hieän ñieàu mình thaáy bieát khoâng laàm laãn. Neáu söï thaáy bieát cuûa con ngöôøi ñaõ laàm laãn thì soaïn kinh luaän cuõng laïi laàm laãn, khoâng theå kheùo laäp moân chöông, moân, cho ñeán teân phaåm. Neáu laø ngöôøi thaáy bieát khoâng laàm laãn thì soaïn kinh, luaän cuõng khoâng laàm laãn, kheùo laäp chöông cho ñeán teân phaåm. Cho neân, vì muoán chöùng toû söï thaáy bieát cuûa mình khoâng laàm laãn, neân tröôùc laäp chöông, sau taïo ra moân. Hoûi: Vì sao Toân giaû kia soaïn luaän, tröôùc laäp ba kieát laøm chöông, sau môùi ñeán chín möôi taùm söû? Ñaùp: Vì ngöôøi soaïn luaän coù yù muoán nhö theá, vì tuøy yù muoán cuûa

ngöôøi ñoù, neân soaïn luaän naày. Cuõng vì ñeå khoâng traùi vôùi phaùp töôùng cho neân tröôùc phaûi laäp ba kieát laøm chöông, sau môùi ñeán chín möôi taùm söû. Toân giaû Ba-xa noùi: Maëc duø taát caû choã ñeàu sinh nghi, nhöng vaãn khoâng traùi vôùi phaùp töôùng. Neáu tröôùc noùi ba caên baát thieän, sau môùi ñeán chín möôi taùm söû, thì cuõng coù nghi naày. Laïi nöõa, A-tyø-ñaøm neân duøng töôùng ñeå caàu, khoâng neân duøng thöù lôùp ñeå caàu: Tröôùc noùi, sau noùi ñeàu khoâng coù loãi. Laïi nöõa, cuõng coù theå tuøy ôû nghóa ñeå noùi theo thöù lôùp cuûa phaùp kia, do ñoù tröôùc laäp ba kieát laøm chöông, sau môùi ñeán chín möôi taùm söû. Neáu moãi A-tyø-ñaøm ñeàu tìm thöù lôùp cuûa phaùp, thì vaên luaän seõ trôû neân roái

raém, roài ai laø ngöôøi coù theå thoï trì ñaày ñuû loaïi vaên röôøm raø, loän xoän cuûa A-tyø-ñaøm? Laïi nöõa, vì theâm phaùp, neân tröôùc noùi ba kieát, sau noùi boán, naêm, saùu, baûy, chín, cho ñeán chín möôi taùm söû. Laïi nöõa, vì muoán noùi theo thöù lôùp chöùng ñaéc quaû boán Sa-moân: Neáu döùt ba kieát thì ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn, khoâng döùt heát ba caên baát thieän vaø duïc laäu, thì ñöôïc quaû Tö-ñaø-haøm. Neáu döùt heát seõ ñöôïc quaû A- na-haøm, döùt haún höõu laäu, voâ minh laäu, thì chöùng quaû A-la-haùn. Caùc löu aùch raøng buoäc caùi, thuû, kieát phaàn döôùi, kieát phaàn treân, kieán thaân, aùi kieát söû coøn laïi ñeàu laø söï khaùc nhau cuûa höõu laäu, töùc phaân bieät roäng veà laäu. Cho neân, vì muoán noùi thöù lôùp ñaït ñöôïc boán quaû Sa- moân, neân tröôùc laäp ba kieát laøm chöông, sau môùi ñeán chín möôi taùm söû. Ba kieát laø thaân kieán, giôùi thuû vaø nghi. Hoûi: Theå taùnh cuûa ba kieát naày laø gì? Ñaùp: Theå taùnh cuûa ba kieát naày coù hai möôi moát thöù. Thaân kieán, laø choã döùt cuûa kieán khoå ba coõi coù ba thöù. Giôùi thuû, laø choã döùt cuûa kieán khoå, kieán ñaïo ba coõi coù saùu thöù. Nghi, laø choã döùt cuûa kieán khoå, taäp, dieät, ñaïo ba coõi coù möôøi hai thöù. Hai möôi moát thöù naày laø theå cuûa ba kieát, laø phaàn taùnh, töôùng cuûa vaät, ngaõ. Ñaõ noùi theå taùnh cuûa ba kieát. Veà nguyeân nhaân cuûa ba kieát, nay seõ noùi: Hoûi: Vì sao goïi laø kieát? Kieát laø nghóa gì? Ñaùp: Nghóa raøng buoäc laø nghóa kieát. Nghóa hôïp vôùi khoå laø nghóa kieát. Nghóa chaát ñoäc laãn loän laø nghóa kieát. Nghóa raøng buoäc laø nghóa kieát: Söï raøng buoäc töùc laø kieát. Vì sao maø bieát? Vì nhö kinh noùi: Toân giaû Ma ha Caâu-hy-la ñeán choã Toân giaû Xaù- lôïi-phaát, hoûi nhö theá naày: saéc raøng buoäc maét hay vì maét raøng buoäc saéc? Cho ñeán yù, phaùp cuõng hoûi nhö theá. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaùp Toân giaû Ma ha Caâu-hy-la: Saéc khoâng raøng buoäc maét, maét khoâng buoäc raøng saéc, ôû ñaây aùi duïc laø sôïi daây raøng buoäc maét, saéc kia. Ví nhö hai con boø traéng, boø ñen, cuøng mang moät chieác aùch do moät sôïi daây daøi buoäc, Toân giaû Caâu-hy-la naày, yù oâng nghó sao? Neáu coù ai ñoù noùi boø ñen troùi buoäc boø traéng, hoaëc boø traéng troùi buoäc boø ñen, coù phaûi laø noùi ñuùng nhö phaùp khoâng? Ñaùp: Khoâng. Tuy nhieân, sôïi daây daøi buoäc aùch kia laø vaät ñaõ raøng buoäc chuùng vôùi nhau. Cuõng theá, naày Toân giaû Caâu-hy-la! saéc khoâng raøng buoäc maét, maét

khoâng buoäc raøng saéc, chæ ôû trong ñoù, aùi duïc laø söï raøng buoäc, cho ñeán yù thöùc noùi cuõng gioáng nhö theá. Vì vieäc naày, neân bieát ñöôïc kieát töùc laø raøng

buoäc. Nghóa hôïp vôùi khoå laø nghóa kieát: Caùc kieát coõi Duïc keát hôïp vôùi khoå cuûa chuùng sinh coõi Duïc. Caùc kieát coõi Saéc keát hôïp vôùi chuùng sinh khoå ôû coõi Saéc. Caùc kieát coõi Voâ saéc keát hôïp vôùi chuùng sinh khoå ôû coõi Voâ saéc. Töôùng traïng cuûa caùc kieát coõi Duïc hôïp vôùi khoå, khoâng hôïp vôùi vui. Caùc kieát coõi Saéc, coõi Voâ saéc hôïp vôùi khoå, khoâng hôïp vôùi vui. Vì vieäc naày, neân hôïp vôùi nghóa khoå laø nghóa kieát. Nghóa chaát ñoäc xen laãn laø nghóa kieát: Taát caû söï thoï sinh, ñònh höõu laäu vi dieäu, nhö voâ löôïng giaûi thoaùt, tröø nhaäp, Nhaát thieát xöù, ñònh v.v..., caùc baäc Thaùnh xa lìa, vì chaát ñoäc phieàn naõo xen laãn, cuõng nhö thöùc aên coù laãn chaát ñoäc, duø raát ngon nhöng ngöôøi trí thöôøng xa laùnh noù. Kieát kia cuõng gioáng nhö theá. Do sö vieäc naày, neân nghóa raøng buoäc, nghóa keát hôïp vôùi khoå, nghóa chaát ñoäc xen laãn laø nghóa kieát. Kinh Phaät noùi: Neáu döùt tröø ba kieát, ñöôïc goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, khoâng ñoïa vaøo ñöôøng aùc, quyeát ñònh nhaäp ñaïo roát raùo, chæ thoï baûy höõu, baûy laàn sinh leân coõi trôøi, trong loaøi ngöôøi, seõ ñöôïc döùt heát bôø meù khoå. Hoûi: Nhö A-tyø-ñaøm noùi: Döùt taùm möôi taùm söû goïi laø Tu-ñaø- hoaøn. Nhö Kinh Trì Duï noùi döùt voâ löôïng khoå goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Vì sao Ñöùc Theá toân laïi noùi: Neáu döùt tröø ba kieát, thì ñöôïc goïi laø Tu-ñaø-hoaøn? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Ñaây laø thuyeát chöa roát raùo cuûa Nhö lai. Noùi toùm löôïc, noùi ñieàu chuû yeáu laø vì ngöôøi ñöôïc Phaät hoùa ñoä, neân noùi nhö theá. Laïi nöõa, vì con ngöôøi, chuùng ñöông, vì thôøi. Ñöùc Nhö lai vì keû ñöôïc hoùa ñoä, vì phaùp khí. Vì sao? Vì chö Phaät noùi phaùp ñeàu vì ngöôøi ñöôïc hoùa ñoä. Trí coù saâu, caïn, cuõng quaùn taâm hoï vaø kieát söû. Taâm cuûa ngöôøi kia, goïi laø caên thieän. Kieát söû laø caùc phieàn naõo. Quaùn saùt taâm hoï vaø phieàn naõo roài, tuøy phieàn naõo cuûa hoï, noùi phaùp ñoái trò cuõng khoâng noùi ít, vì neáu noùi ít thì seõ khoâng theå chöõa khoûi chöùng beänh phieàn naõo, cuõng khoâng noùi nhieàu, vì neáu noùi nhieàu thì lôøi noùi cuûa Nhö lai khoâng coù lôïi. Ví nhö thaày thuoác trò beänh, tröôùc phaûi chaån ñoaùn xem chöùng beänh cuûa ngöôøi kia vaø nguyeân nhaân gaây ra beänh, roài môùi caáp phaùt thuoác ñeå ñoái trò. Cuõng khoâng cho thuoác ít, vì neáu thuoác ít thì chöùng beänh cuûa ngöôøi kia seõ khoâng laønh. Cuõng khoâng caáp thuoác quaù nhieàu, vì neáu cho thuoác nhieàu quaù, thì coâng duïng cuûa thuoác seõ luoáng uoång, caàn phaûi tuøy thích öùng hôïp vôùi chöùng beänh cuûa hoï maø cho thuoác. Ñoái trò beänh phieàn naõo

kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, neáu noùi löôïc thì döùt ba kieát goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Neáu noùi roäng, thì phaûi döùt tröø taùm möôi taùm söû vaø voâ löôïng khoå môùi goïi laø Tu- ñaø-hoaøn. Nhö noùi löôïc, noùi roäng, khoâng phaân bieät hoaëc phaân bieät, noùi ngay töùc khaéc, noùi theo thöù lôùp, cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, vì ngöôøi caên taùnh nhaïy beùn, noùi döùt tröø ba kieát, goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, vì ngöôøi caên taùnh chaäm luït, noùi döùt tröø taùm möôi taùm kieát vaø voâ löôïng khoå môùi goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Nhö lôïi caên, ñoän caên söùc cuûa nhaân, söùc cuûa duyeân, söùc trong, söùc ngoaøi, döïa vaøo söùc tö duy beân trong, nöông döïa söùc giaûng noùi beân ngoaøi, trí nhanh, trí chaäm, noùi cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, muoán noùi phaùp deã thöïc haønh, phaûi duøng phöông phaùp

khuyeán duï, tieán daãn ngöôøi ñöôïc hoùa ñoä, nhö keùo tay ñeå hoï ñöùng daäy. Trong tröôøng hôïp naày, neân noùi thí duï veà Baït-kyø-töû. Nghe noùi coù Baït-kyø-töû xuaát gia trong phaùp Phaät. Baáy giôø, Ñöùc Phaät ñaõ cheá hai traêm naêm möôi giôùi ñeå cho caùc ñeä töû tuøy theo choã öa thích maø thöïc haønh. Ngöôøi kia nghe Phaät noùi trong taâm lo nghó: Ai coù theå giöõ gìn caùc giôùi nhö theá? Beøn ñeán choã Phaät, Ñaûnh leã döôùi chaân Phaät baïch Phaät raèng: Ñöùc Theá toân ñaõ cheá hai traêm naêm möôi giôùi ñeå cho caùc ñeä töû tuøy choã öa thích maø vaâng laøm. Nay con khoâng theå gìn giöõ giôùi naày. Luùc aáy, Ñöùc Theá toân thò hieän daùng veû thaân thieän, khoâng quôû traùch, duøng lôøi leõ meàm moûng ñeå an uûi, voã veà Baït-kyø-töû: Laønh thay! Laønh thay! Baït-kyø-töû, oâng coù theå hoïc ñöôïc ba giôùi chaêng? Nghóa laø kheùo hoïc giôùi, kheùo hoïc taâm, kheùo hoïc tueä. Ngöôøi kia vöøa nghe Phaät noùi xong, trong taâm raát vui möøng, noùi raèng: Con coù theå kheùo hoïc ba thöù giôùi naày. Vì hoïc ba thöù giôùi, neân theo thöù lôùp, coù theå hoïc taát caû caùc giôùi. Neáu Ñöùc Nhö lai noùi döùt tröø taùm möôi taùm söû laø choã döùt cuûa kieán ñaïo vaø voâ löôïng caùc khoå, ñöôïc goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, thì ngöôøi ñöôïc hoùa ñoä, taâm hoï seõ sinh lo nghó: Laøm sao coù theå nhoå noåi taùm möôi taùm caây phieàn naõo naày? Loäi qua taùm möôi taùm soâng lôùn phieàn naõo, taùt caïn taùm möôi taùm bieån caû phieàn naõo? Ñaäp tan taùm möôi taùm nuùi phieàn naõo vaø tu taùm möôi taùm ñaïo ñoái trò aáy? Neáu Phaät noùi döùt boû ba kieát, ñöôïc goïi laø Tu- ñaø-hoaøn, thì caùc vò ñöôïc hoùa ñoä sanh taâm raát vui möøng. Neáu chaët ñöùt ba kieát, thì laø vieäc deã, neáu döùt tröø ba kieát, thì ñoù laø döùt tröø taát caû caùc söû cuûa kieán ñaïo. Vì sao? Vì ñoàng moät ñoái trò döùt. Do vieäc naày, neân noùi phaùp deã thöïc haønh, noùi roäng nhö treân. Laïi nöõa, vì muoán noùi phaùp vöôït hôn. Töùc trong taát caû kieát do kieán

ñaïo döùt, ba kieát naày laø vöôït hôn heát. Cho neân Toân giaû Cuø-sa noùi raèng: Ba kieát aáy laø hôn heát trong taát caû phieàn naõo do kieán ñaïo döùt. Caùc thöù tuøy phieàn naõo khaùc sinh theo, nhö nhaân kieán sinh aùi, giaän döõ, maïn v.v... Laïi nöõa, ba kieát naày ñöùng ñaàu heát thaûy phieàn naõo do kieán ñaïo döùt. Cuõng nhö quaân só maïnh thöôøng ñi tröôùc, söùc cuûa chuùng, neân phieàn naõo khaùc sinh. Laïi nöõa, vì ba kieát naày laø keû huø cuûa coâng ñöùc. Coâng ñöùc laø quaû Tu-ñaø-hoaøn. Ai laø keû thuø kia? Ñoù laø ba kieát Laïi nöõa, ba kieát naày laø ñoái trò gaàn cuûa ba Tam-muoäi, thaân kieán laø ñoái trò gaàn cuûa Tam-muoäi Khoâng. Giôùi thuû laø ñoái trò gaàn cuûa Tam- muoäi Voâ nguyeän. Nghi laø söï ñoái trò gaàn cuûa Tam-muoäi Voâ töôùng. Laïi nöõa, vì ba kieát naày laø gaàn ngöôøi kieán ñaïo, thöôøng tu haønh. Nhö trong Kieàn-ñoä Taïp noùi: Haønh giaû truï nôi nhaãn, kieán, nghi khoâng ñi theo, neáu coù ñi theo cuõng laïi khoâng bieát, vì trí keùm, maø phieàn naõo thì vi teá. Kieán laø thaân kieán, giôùi thuû. Nghi töùc laø nghi. Laïi nöõa, vì ba kieát naày khoù döùt tröø, khoù phaù boû, khoù vöôït qua. Laïi nöõa, vì ba kieát naày coù taêng theâm nhieàu loãi laàm, traàm troïng. Hoûi: Thaân kieán coù taêng theâm loãi gì? Ñaùp: Thaân kieán laø kieán goác cuûa saùu möôi hai kieán, laø goác cuûa caùc phieàn naõo. Phieàn naõo laø coäi reã cuûa nghieäp. Nghieäp laø caên baûn cuûa baùo. Döïa vaøo baùo neân sinh ra caùc phaùp thieän, baát thieän, voâ kyù. Hoûi:

Giôùi thuû coù theâm loãi laàm gì? Ñaùp: Töø giôùi thuû sinh caùc thöù khoå haïnh taø. Hoûi: Nghi coù theâm nhieàu loãi gì? Ñaùp: Nghi laø nghi ngôø ñôøi quaù khöù, vò lai, trong taâm do döï: Caùc ñôøi naày laø gì? Vì sao coù ñôøi naày? Ai taïo ra ñôøi naày, ñôøi naày seõ ra sao? Chuùng sinh naày töø ñaâu ñeán? Sau khi cheát seõ ñi veà ñaâu? Laïi nöõa, ba kieát naày duø ñaõ döùt, ñaõ bieát, nhöng A-la-haùn vaãn coøn haønh phaùp töông töï. Khoå tyû nhaãn cuûa thaân kieán ñaõ döùt haün, duø döùt, duø bieát, nhöng A-la-haùn vaãn coøn chuyeån vaän phaùp gioáng nhau, noùi raèng: Ñaây laø y cuûa ta, baùt cuûa ta, laø ñeä töû ñoàng phoøng vôùi ta, laø ñeä töû caän truï cuûa ta. Ñaây laø phoøng cuûa ta, laø vaät duïng giuùp ñôõ söï soáng trong phoøng cuûa ta, töông töï nhö chaáp ngaõ. Ñaïo tyû nhaãn cuûa giôùi thuû ñaõ döùt haún, duø döùt duø bieát, nhöng A-la- haùn vaãn coøn hieän haønh phaùp töông töï, nhö röûa tay chaân, truï nôi A-luyeän- nhaõ, chæ chöùa ba y, noùi roäng ra laø möôøi ba coâng ñöùc thanh tònh, do coâng ñöùc naày maø ñöôïc töôûng thanh tònh roát raùo. Nghe noùi noùi Toân giaû Lung-ma-xa-haèng-kyø-ca, duø laø A-la-haùn,

nhöng haèng ngaøy vaãn xuoáng soâng taém goäi, vì nghó laø saïch. Ñaïo tyû nhaãn cuûa nghi döùt haún, duø döùt duø bieát, nhöng A-la-haùn vaãn coøn hieän haønh phaùp töông töï: Troâng thaáy vaät theå töø xa, ngôø vöïc khoâng bieát laø ngöôøi hay goác caây? Thaáy hai con ñöôøng nghi ngôø chaúng bieát ñöôøng naøo laø ñöôøng ñi, ñöôøng naøo chaúng phaûi laø ñöôøng ñi. Nhìn thaáy hai y, hai baùt, ngôø vöïc chaúng bieát y baùt naøo laø yù baùt cuûa ta? Laïi nöõa, haønh giaû vì döùt tröø ba kieát, neân ñaõ laøm cho taát caû kieát, choã döùt cuûa kieán ñaïo cuõng ñeàu ñöôïc döùt. Laïi nöõa, haønh giaû vì döùt tröø ba kieát, neân cuõng thaáy, bieát, giaùc, thöùc ñöôïc kieát do kieán ñaïo döùt. Laïi nöõa, vì ba kieát naày coù ôû caû ba coõi, neân cuõng laø phaàn döôùi. Duïc, aùi, giaän döõ duø laø kieát phaàn döôùi, nhöng khoâng ôû khaép ba coõi. Bieân kieán, taø kieán, kieán thuû, aùi, maïn, voâ minh, duø ôû caû ba coõi, nhöng chaúng phaûi kieát phaàn döôùi. Laïi nöõa, trong baûy söû. Söû ñöôïc döùt tröø haún, thì ñöôïc noùi ôû ñaây. Tu- ñaø-hoaøn ñaõ döùt haún döùt haún hai söû trong baûy söû, ñoù laø söû kieán, söû nghi. Laïi nöõa, döùt haún roát raùo trong chín kieát, cho ñeán noùi roäng. Tu-ñaø- hoaøn ñaõ döùt haún ba kieát trong chín kieát, nghóa laø kieát kieán, kieát nghi vaø kieát thuû. Do vieäc aáy, neân Toân giaû Cuø-sa ñaõ noùi raèng: Kinh aáy leõ ra phaûi noùi raèng: Ñoaïn tröø ba kieát, ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn. Ba kieát ñoù laø: Kieát kieán, kieát nghi vaø kieát thuû. Laïi nöõa, trong möôøi söû, döùt haún roát raùo, cho ñeán noùi roäng. Möôøi söû: Naêm kieán laø aùi, giaän döõ, maïn, voâ minh, nghi. Tu- ñaø- hoaøn ñaõ döùt haún saùu söû, nghóa laø naêm kieán vaø nghi. Trong saùu söû, chæ noùi ba söû: Thaân kieán, giôùi thuû vaø nghi, khoâng noùi ba söû laø: Bieân kieán, taø kieán, kieán thuû. Vì sao? Vì söû naày töø söû kia sinh. Thaân kieán sinh bieân kieán, bieân kieán töø thaân kieán sinh ra. Giôùi thuû sinh ra kieán thuû, kieán thuû töø giôùi thuû sinh. Nghi sinh taø kieán, taø kieán töø nghi sinh. Ñaõ noùi veà naêng sinh, phaûi bieát cuõng noùi sinh töø ñaâu? Laïi nöõa, ñaây laø hieän baøy moân ban ñaàu, hieän baøy noùi toùm löôïc, hieän baøy baét ñaàu nhaäp. ÔÛ ñaây, Kieát do kieán ñaïo döùt, hoaëc moät thöù döùt, hai thöù döùt, boán thöù döùt. Neáu noùi thaân kieán, phaûi bieát noùi moät thöù döùt.

Neáu noùi giôùi thuû, phaûi bieát laø ñaõ noùi hai thöù döùt. Duø khoâng coù hai thöù, töùc giôùi thuû ñöôïc goïi laø hai thöù, nhöng phaùp cuøng coù töông öng vôùi giôùi thuû cuõng ñöôïc goïi laø hai thöù. Neáu noùi nghi, phaûi bieát laø ñaõ noùi boán thöù döùt. Laïi nöõa, kieát do kieán ñaïo döùt, hoaëc laø nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình, hoaëc laø nhaát thieát bieán cuûa giôùi ngöôøi. Neáu noùi thaân kieán, phaûi

bieát laø ñaõ noùi nhaát thieát bieán giôùi mình. Neáu noùi cuûa giôùi thuû, nghi, phaûi bieát ñaõ noùi ñeán nhaát thieát bieán cuûa giôùi ngöôøi. Hoûi: Vì sao nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình, noùi moät kieát, coøn nhaát thieát bieán cuûa ngöôøi khaùc, laïi noùi hai kieát? Ñaùp: Vì giôùi cuûa ngöôøi khaùc duyeân höõu laäu, cuõng duyeân voâ laäu. Neáu noùi giôùi thuû, phaûi bieát laø ñaõ noùi söû duyeân höõu laäu. Neáu noùi nghi, phaûi bieát laø ñaõ noùi voâ laäu duyeân söû. Nhö nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình, nhaát thieát bieán cuûa giôùi ngöôøi, nhaát thieát bieán cuûa ñòa mình, nhaát thieát bieán cuûa ñòa ngöôøi, duyeân giôùi mình, duyeân giôùi ngöôøi, duyeân ôû ñòa mình, duyeân ñòa ngöôøi, neân bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, kieát do kieán ñaïo döùt hoaëc duyeân höõu laäu hoaëc duyeân voâ laäu. Neáu noùi thaân kieán, giôùi thuû, phaûi bieát ñaõ noùi söû duyeân höõu laäu. Neáu noùi nghi, phaûi bieát ñaõ noùi voâ laäu duyeân söû. Hoûi: Vì sao noùi hai duyeân höõu laäu noùi moät duyeân voâ laäu? Ñaùp: Duyeân höõu laäu: Hoaëc duyeân giôùi mình, hoaëc duyeân giôùi ngöôøi. Neáu noùi thaân kieán, phaûi bieát laø ñaõ noùi duyeân cuûa giôùi mình. Neáu noùi giôùi thuû, phaûi bieát laø ñaõ noùi duyeân giôùi ngöôøi. Nhö duyeân höõu laäu, duyeân voâ laäu, duyeân theá, duyeân xuaát theá, duyeân vò, duyeân khoâng coù vò, duyeân truï, duyeân xuaát, duyeân troùi buoäc, duyeân khoâng troùi buoäc, duyeân kieát, duyeân chaúng phaûi kieát, duyeân thoï, duyeân chaúng phaûi thoï, duyeân trieàn, duyeân chaúng phaûi trieàn, neân bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, kieát, laø choã döùt cuûa kieán ñaïo, hoaëc duyeân höõu vi, hoaëc duyeân voâ vi. Neáu noùi thaân kieán, giôùi thuû, phaûi bieát ñaõ noùi duyeân höõu vi. Neáu noùi nghi, phaûi bieát ñaõ noùi duyeân voâ vi. Nhö duyeân höõu vi, duyeân voâ vi, duyeân höõu thöôøng, duyeân voâ thöôøng, duyeân coù haèng, duyeân khoâng coù haèng, neân bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, kieát do kieán ñaïo döùt, hoaëc taùnh laø kieán, hoaëc taùnh chaúng phaûi kieán. Neáu noùi thaân kieán, giôùi thuû, phaûi bieát ñaõ noùi veà taùnh kieán. Neáu noùi nghi, phaûi bieát ñaõ noùi chaúng phaûi taùnh kieán. Nhö taùnh kieán, chaúng phaûi taùnh kieán, nhìn, khoâng nhìn, chuyeån haønh, khoâng chuyeån haønh, caàu, khoâng caàu, thay ñoåi taâm, khoâng thay ñoåi taâm, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, kieát do kieán ñaïo döùt tröø, hoaëc baát thieän, hoaëc voâ kyù. Neáu noùi giôùi thuû, nghi, phaûi bieát ñaõ noùi veà baát thieän. Neáu noùi thaân kieán phaûi bieát ñaõ noùi voâ kyù. Nhö baát thieän, voâ kyù, coù baùo, khoâng coù baùo, sinh moät quaû, sinh hai quaû, töông öng vôùi khoâng hoå, khoâng theïn, khoâng töông öng vôùi khoâng hoå, khoâng theïn, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá.

Laïi nöõa, kieát, laø choã döùt cuûa kieán ñaïo coù hai thöù: Hoaëc taùnh öa vui möøng, hoaëc taùnh lo buoàn. Neáu noùi thaân kieán phaûi bieát ñaõ noùi veà vui möøng. Neáu noùi giôùi thuû, nghi, phaûi bieát ñaõ noùi veà lo buoàn. Laïi nöõa, ba

kieát naày huûy hoaïi ba thöù thaân: Thaân kieán laøm hö hoaïi thaân giôùi. Giôùi thuû gaây hö hoaïi thaân ñònh. Nghi phaù hoaïi thaân tueä. Laïi nöõa, ba kieán naày coù theå laøm hö hoaïi taùm chaùnh ñaïo. Thaân kieán laøm hö hoaïi chaùnh ngöõ, chaùnh nghieäp, chaùnh maïng. Giôùi thuû phaù hoaïi chaùnh nieäm, chaùnh ñònh. Nghi laøm hö hoaïi chaùnh kieán, chaùnh giaùc, chaùnh phöông tieän. Laïi nöõa, vì muoán cho ngöôøi nghi ngôø ñöôïc quyeát ñònh. Ngöôøi ñôøi thöôøng raát öa ñaém ngaõ, ngaõ sôû, raát öa ñaém veà laønh, khoâng laønh, raát hay do döï. Ñöùc Phaät noùi: Neáu chuùng sinh thöïc haønh phaùp nhö theá thì khoâng goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, neáu khoâng thöïc haønh phaùp nhö theá, thì goïi laø Tu-ñaø- hoaøn. Hoûi: Vì ñaéc ñaïo ñaàu tieân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, hay vì ñaéc quaû ñaàu tieân ñöôïc goïi laø Tu-ñaø-hoaøn? Neáu ngöôøi ñaéc ñaïo ñaàu tieân ñöôïc goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, thì ngöôøi thöù taùm leõ ra laø Tu-ñaø-hoaøn. Ngöôøi thöù taùm goïi laø Kieân tín, Kieân phaùp. Vì sao? Vì ngöôøi ñöôïc ñaïo ñaàu tieân neáu ñöôïc quaû ñaàu tieân thì goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, neáu lìa nhieàu phaàn duïc, neáu lìa duïc coõi Duïc, luùc seõ ñöôïc ñaïo tyû trí chaùnh quyeát ñònh, leõ ra laø Tu-ñaø-hoaøn. Vì sao? Vì ñaéc quaû ñaàu tieân. Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Vì ñaéc ñaïo ñaàu tieân neân goïi laø Tu-ñaø- hoaøn. Hoûi: Neáu vaäy thì ngöôøi thöù taùm leõ ra laø Tu-ñaø-hoaøn. Vì sao? Vì ñöôïc ñaïo ñaàu tieân? Ñaùp: Vì ñaéc ñaïo ñaàu tieân neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, nhöng ngöôøi kia ñaõ ñöôïc ñaïo phaûi duyeân vôùi ñaïo, laø Tu-ñaø-hoaøn. Ngöôøi thöù taùm duø ñöôïc ñaïo ban ñaàu, vì duyeân veà khoå neân khoâng goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Laïi nöõa, vì ñöôïc ñaïo ñaàu tieân neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Ñaïo kia chuû yeáu laø ñaïo thuoäc veà quaû cuûa ñaïo tyû trí laø Tu-ñaø-hoaøn. Laïi nöõa, vì ñöôïc ñaïo ñaàu tieân, neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Ñaïo kia chuû yeáu coù ba vieäc: 1. Ñöôïc ñaïo khoâng heà ñöôïc. 2. Boû ñaïo töøng ñöôïc. 3. Ñoàng moät vò döùt tröø kieát. Ñöôïc ñaïo khoâng heà ñöôïc: Laø tu ñaïo. Boû ñaïo töøng ñöôïc: Laø kieán ñaïo. Ñoàng moät vò döùt tröø kieát: Kieát, choã döùt cuûa kieán ñaïo ñeàu ñoàng moät vò chöùng ñaéc. Laïi nöõa, ñaéc ñaïo ñaàu tieân neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Ñaïo kia

chuû yeáu coù naêm vieäc: 1. Ñöôïc ñaïo khoâng heà ñöôïc. 2. Xaû boû ñaïo ñaõ töøng ñöôïc. 3. Döùt kieát, ñoàng moät vò chöùng ñaéc. 4. Ñöôïc ngay taùm trí. 5. Tu ñuû möôøi saùu haønh. Laïi nöõa, ñaàu tieân ñaéc ñaïo, neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Luùc truï ñaïo aáy, kieát do kieán ñaïo döùt heát haún khoâng coøn, döùt haún duyeân ñaûo kieát, döùt haún kieát do nhaãn ñoái trò, döùt haún taø kieán. Laïi nöõa, ñaàu tieân ñaéc ñaïo, neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Khi truï ñaïo aáy, ngöôøi kia coù theå cuøng baøn baïc, coù theå giaû ñaët coù töôùng. Laïi nöõa, ñaàu tieân ñaéc ñaïo, goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Luùc truï ñaïo aáy, coù chöùa sinh töû. Laïi coù ngöôøi noùi: Môùi ñaéc quaû, neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Hoûi: Neáu theá thì döùt tröø nhieàu phaàn duïc, döùt heát kieát coõi Duïc, luùc ñaïo tyû trí ñaït ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, neân laø Tu-ñaø-hoaøn. Vì sao? Vì laø ñaàu tieân ñaéc quaû? Ñaùp: Ñaàu tieân ñaéc ñaïo, neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, phaûi thuaän theo thöù lôùp söï troùi buoäc ñaày ñuû, chaúng phaûi ngöôøi sieâu vöôït. Laïi nöõa, ñaàu tieân ñaéc ñaïo neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, laø ñaàu tieân ñöôïc giaûi thoaùt, laø ñaàu tieân ñöôïc ñoä, laø ngöôøi ñöôïc quaû ñaàu tieân. Laïi nöõa, ñaàu tieân ñaéc quaû, goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, phaûi khoâng do

ñaïo theá tuïc neân döùt moät loaïi kieát maø ñöôïc quaû. Laïi nöõa, ñaàu tieân ñöôïc quaû, neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, laø quaû ñaàu tieân cuûa boán quaû Sa-moân. Laïi nöõa, ñaàu tieân ñaéc quaû, neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, phaûi laø boán höôùng boán quaû. Laïi nöõa, ñaàu tieân ñaéc quaû, neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, laø "taùm ngöôøi boán ñoâi". Laïi nöõa, ñaàu tieân ñaéc quaû, neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, luùc truï ñaïo aáy, cuõng khoâng hoaïi ñòa, cuõng khoâng hoaïi ñaïo. Quaû Tö-ñaø-haøm duø khoâng hoaïi ñòa maø vaãn hoaïi ñaïo. Vì sao? Vì ñaïo höõu laäu, voâ laäu ñeàu coù theå ñaït ñöôïc, neân quaû A-na-haøm vöøa hoaïi ñòa, vöøa hoaïi ñaïo. Hoaïi ñòa, laø ngöôøi döïa vaøo saùu ñòa maø ñöôïc. Hoaïi ñaïo: Laø ñaïo höõu laäu, voâ laäu ñeàu coù theå ñöôïc. Quaû A-la-haùn duø khoâng hoaïi ñaïo maø hoaïi ôû ñòa. Vì sao? Vì döïa vaøo chín ñòa ñaït ñöôïc, neân ñòa cuûa quaû Tu-ñaø-hoaøn vöøa khoâng hoaïi ñaïo, vöøa khoâng hoaïi ñòa. Khoâng hoaïi ñòa laø ngöôøi döïa vaøo ñòa Vò chí, ñöôïc ñaïo khoâng hoaïi, chæ do ñaïo

voâ laäu, khoâng do ñaïo höõu laäu maø ñöôïc. Laïi coù thuyeát noùi: Vì khoâng do ñaàu tieân ñöôïc ñaïo, neân goïi laø Tu- ñaø-hoaøn. Vì khoâng do ñaàu tieân ñöôïc quaû, neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn, nhöng vì quaû Tu-ñaø-hoaøn, neân ngöôøi kia ñöôïc goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Nhaân phaùp ñaët teân, cuõng nhö nöôùc thuoác, laáy thuoác ñaët teân, bình bô, bình daàu cuõng gioáng nhö theá. Hoûi: Vì sao goïi laø Tu-ñaø-hoaøn? Ñaùp: Tu-ñaø dòch laø doøng Thaùnh ñaïo, Hoaøn dòch laø nhaäp, vì nhaäp doøng Thaùnh ñaïo neân goïi laø Tu-ñaø-hoaøn. Hoûi: Neáu vaäy thì Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn cuõng goïi laø Tu- ñaø-hoaøn. Vì sao? Vì cuõng nhaäp doøng Thaùnh ñaïo? Ñaùp: Vì ñaây laø ñaàu tieân ñöôïc teân, vì ñaàu tieân ñöôïc ñaïo. Teân cuûa quaû coøn laïi ñeàu töï coù nghóa rieâng. Khoâng ñoïa vaøo ñöôøng aùc, laø khoâng ñoïa vaøo ba ñöôøng aùc. Hoûi: Nhö Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn, cuõng khoâng ñoïa vaøo ñöôøng aùc, vì sao chæ noùi Tu-ñaø-hoaøn khoâng ñoïa vaøo ñöôøng aùc? Ñaùp: Leõ ra neân noùi maø khoâng noùi, phaûi bieát thuyeát naày chöa troïn veïn. Laïi nöõa, quaû Sa-moân ñeàu töï coù nghóa. Nhö Tu-ñaø-hoaøn khoâng ñoïa vaøo ñöôøng aùc laø vöôït hôn, neân noùi khoâng ñoïa ñöôøng aùc. Tö-ñaø-haøm moät laàn trôû laïi nhaân gian laø vöôït hôn, neân goïi laø Nhaát lai. A-na-haøm khoâng trôû laïi coõi Duïc laø hôn, neân goïi laø Baát hoaøn. A-la-haùn khoâng coøn thoï thaân nöõa laø hôn, neân goïi laø laïi khoâng coøn thoï thaân. Vì moãi quaû Sa-moân ñeàu töï coù nghóa, neân tuøy nghóa ñaët teân. Hoûi: Ngöôøi phaøm phu cuõng coù ngöôøi khoâng ñoïa vaøo ñöôøng aùc, vì sao khoâng noùi? Ñaùp: Neân noùi maø khoâng noùi, phaûi bieát thuyeát naày chöa troïn veïn. Laïi nöõa, ngöôøi phaøm phu hoaëc coù ngöôøi bò ñoïa vaøo ñöôøng aùc, hoaëc coù ngöôøi khoâng bò ñoïa ñöôøng aùc, do ñoù neân khoâng noùi, coøn baäc Thaùnh vì chaéc chaén khoâng ñoïa ñöôøng aùc, neân noùi. Quyeát ñònh: Vì truï nôi chaùnh quyeát ñònh, neân goïi laø quyeát ñònh. Nghóa Tu-ñaø-hoaøn neân noùi laø quyeát ñònh nhaäp Nieát-baøn. Vì sao? Vì coù nhaân duyeân nhaäp Nieát-baøn. Ví nhö töø treân laàu ba taàng, neùm caùi cheùn xuoáng ñaát, trong khi chöa rôi tôùi ñaát, phaûi noùi laø noù seõ vôõ. Nghóa quyeát ñònh nhaäp Nieát-baøn cuûa Tu-ñaø-hoaøn kia cuõng gioáng nhö theá. Nhaäp ñaïo roát raùo: Taän trí, voâ sinh trí goïi laø ñaïo. Ngöôøi kia

ñaõ coù duïc nhö theá, taâm troâng mong nhö theá, khaû naêng nhö theá, öa thích nhö theá, gaàn vôùi yù nhö theá. Vì chuyeån gaàn vôùi ñaïo kia, neân noùi nhaäp ñaïo roát raùo, chæ thoï baûy höõu. Hoûi: Neân thoï möôøi boán höõu, hoaëc hai möôi taùm höõu. Neáu noùi theo baûn höõu, thì trong coõi ngöôøi coù baûy, trong coõi trôøi coù baûy, neân coù möôøi boán. Neáu noùi theo baûn höõu trung höõu, thì trong coõi trôøi baûn höõu coù baûy, trung höõu coù baûy. Trong coõi ngöôøi baûn höõu coù baûy, trung höõu coù baûy, neân phaûi coù hai möôi taùm höõu, vì sao chæ coù baûy höõu? Ñaùp: Vì ñaây laø phaùp baûy soá, khoâng quaù baûy. Trong coõi ngöôøi cuõng baûy, treân coõi trôøi cuõng baûy, baûn höõu cuõng baûy, trung höõu cuõng baûy. Kinh khaùc cuõng noùi "ba thuyeát, boán ñeá", coù möôøi hai haønh moät ñeá, coù möôøi hai haønh boán ñeá neân coù boán möôi taùm haønh. Ba thuyeát khoå ñeá coù möôøi hai haønh, cho ñeán ba thuyeát ñaïo ñeá coù möôøi hai haønh, neân coù boán möôi taùm haønh, vì sao chæ noùi coù möôøi hai haønh? Vì ñaây laø phaùp möôøi hai soá, vì khoâng lìa ba chuyeån möôøi hai haønh. Kinh khaùc cuõng noùi: Nghóa cuûa ba thöù quaùn, baûy xöù thieän cuûa Tyø-kheo, nhanh choùng ñoái vôùi Thaùnh phaùp, coù theå döùt heát höõu laäu, Tyø- kheo kia khoâng neân chæ coù baûy, phaûi coù ba möôi laêm xöù thieän, hoaëc voâ löôïng xöù thieän, vì sao chæ noùi coù baûy xöù thieän? Ñaùp: Vì ñaây laø phaùp baûy soá, khoâng lìa baûy quaùn. Moät saéc aám coù baûy thöù, cho ñeán thöùc aám cuõng coù baûy thöù. Kinh khaùc cuõng noùi: Tyø-kheo! Nay ta seõ noùi hai phaùp. Theá naøo laø hai phaùp? Laø maét, saéc cho ñeán yù phaùp, ñoù goïi laø hai phaùp. Phaùp naày chaúng phaûi moät, hai, neân goïi laø saùu, hai chæ laø phaùp cuûa hai soá, neân khoâng lìa hai. Phaùp baûy soá naày khoâng lìa baûy, cuõng gioáng nhö theá, noùi roäng nhö treân. Hoûi: Vì sao Tu-ñaø-hoaøn chæ thoï baûy höõu, khoâng theâm, khoâng bôùt? Ñaùp: Toân giaû Ba-xa noùi: Neáu theâm, hoaëc bôùt, thì ngöôøi thoï höõu ñeàu cuõng sinh nghi. Vì khoâng do nghi, neân traùi vôùi phaùp töôùng. Laïi nöõa, coù ngaàn aáy nhaân baùo, laïi thoï ngaàn aáy quaû baùo. Laïi nöõa, vì söùc cuûa nghieäp neân chæ thoï baûy höõu. Vì söùc cuûa ñaïo, neân khoâng thoï höõu thöù taùm. Nhö ngöôøi bò raén baûy böôùc caén, nhôø söùc cuûa boán ñaïi neân coù theå ñi baûy böôùc. Vì söùc cuûa noäc ñoäc raén, neân khoâng böôùc ñeán böôùc thöù taùm. Laïi nöõa, neáu thoï höõu thöù taùm thì trong thaân ngöôøi kia leõ ra laø khoâng, chaúng coù Thaùnh ñaïo thì tröôùc kia laø kieán ñeá, nay chaúng phaûi kieán ñeá. Xöa laø ñöôïc chaùnh quyeát ñònh, nay khoâng ñöôïc chaùnh quyeát ñònh. Xöa laø baäc Thaùnh nay chaúng phaûi baäc Thaùnh. Laïi nöõa, neáu thoï höõu thöù taùm, thì ñoái vôùi chö Phaät nhieàu nhö soá caùt soâng Haèng trong quaù khöù, laø ngöôøi ngoaøi, chaúng phaûi thaân thuoäc beân trong, cuõng nhö töôùng baûy ñôøi cuûa ngöôøi theá gian ñoái vôùi thaân thuoäc.

Neáu ñeán ñôøi thöù taùm töùc laø ngöôøi ngoaøi. Höõu kia cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, luùc truï trong nhaãn taêng thöôïng, tröø baûy phaàn sinh cuûa coõi Duïc, phaàn sinh cuûa moãi xöù ôû coõi Saéc, coõi Voâ saéc, taát caû phaàn sinh khaùc ñeàu ñöôïc phi soá dieät. Neáu phaùp ñöôïc phi soá dieät thì laïi khoâng khôûi hieän ôû tröôùc. Laïi nöõa, vì chæ coù baûy xöù sinh, neân chæ thoï baûy höõu. Baûy xöù sinh, nghóa laø coõi ngöôøi, saùu taàng trôøi coõi Duïc, laø choã sinh cuûa Tu-ñaø-hoaøn,

maø sinh trong ñoù. Laïi nöõa, Tu-ñaø-hoaøn kia ñaõ tu ñaày ñuû baûy thöù ñaïo trong baûy höõu döùt haún baûy söû, do vieäc nhö cho neân chæ thoï baûy höõu khoâng theâm, khoâng bôùt. Cuõng theá, noùi thoï baûy höõu nôi Tu-ñaø-hoaøn treân coõi trôøi coù baûy höõu, trong coõi ngöôøi coù baûy höõu, nhöng Tu-ñaø-hoaøn ñeàu coù khaùc nhau: Hoaëc coù khi treân trôøi baûy ngöôøi saùu, trôøi saùu ngöôøi naêm, trôøi naêm ngöôøi boán, trôøi boán ngöôøi ba, trôøi ba ngöôøi hai, trôøi hai, ngöôøi moät. Hoaëc coù khi coõi ngöôøi baûy, coõi trôøi saùu, cho ñeán ngöôøi hai, trôøi moät, noùi cuõng gioáng nhö theá. Trong ñaây vì chæ noùi coù baûy höõu, neân noùi Tu-ñaø-hoaøn thoï baûy höõu. Hoûi: Tu-ñaø-hoaøn thoï baûy höõu, laø ôû treân coõi trôøi hay ôû trong coõi ngöôøi thoï höõu thöù baûy? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: ÔÛ ñôøi naày ñöôïc Tu-ñaø-hoaøn, töùc tính ñôøi naày laø baûy. Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng ôû soá baûy: Neáu nhö soá thì ôû ñaây noùi ñaéc ñaïo trong coõi ngöôøi, ñaày ñuû baûy laàn treân coõi trôøi, nôi kia Nhaäp Nieát- baøn. Neáu ñaéc quaû treân coõi trôøi, ñuû baûy trong coõi ngöôøi, lieàn Nhaäp Nieát-baøn. Neáu khoâng tính soá, thì ñaéc quaû trong coõi ngöôøi, laïi ñuû baûy höõu trong coõi ngöôøi, lieàn Nhaäp Nieát-baøn. Treân coõi trôøi ñaéc quaû, laïi ñaày ñuû baûy höõu trong coõi trôøi, lieàn Nhaäp Nieát-baøn. Bình luaän: Khoâng neân tính laàn ñaéc ñaïo ñaàu tieân sinh trong baûy höõu. Vì sao? Vì luùc höõu trong laàn sinh kia laø phaøm phu, chaúng phaûi baäc Thaùnh. Neáu tính thì chæ coù hai möôi baûy höõu, chaúng phaûi hai möôi taùm höõu. Neáu chæ hai möôi baûy höõu thì traùi vôùi luaän Thi Thieát, nhö noùi: Tu-ñaø-hoaøn traûi qua hai möôi taùm laàn sinh, taát ñaõ cuøng taän bôø meù khoå. Vì muoán cho khoâng coù loãi nhö theá, neân khoâng noùi laàn ñaéc ñaïo ñaàu tieân sinh trong baûy höõu. Hoûi: Thoï baûy höõu, Tu-ñaø-hoaøn ôû trong saùu laàn sinh tröôùc, coù khôûi Thaùnh ñaïo ôû tröôùc hay khoâng?

Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng khôûi. Vì neáu phaûi khôûi, leõ ra phaûi Nhaäp Nieát-baøn. Hoaëc coù thuyeát noùi: Coù khôûi hieän ôû tröôùc. Hoûi: Neáu vaäy thì vì sao khoâng Nhaäp Nieát-baøn? Ñaùp: Vì söùc nôi nghieäp neân khoâng Nhaäp Nieát-baøn. Hoûi: Neáu khi ñaày ñuû höõu thöù baûy, ñôøi khoâng coù Phaät, taïi gia coù chöùng ñaéc quaû A-la-haùn hay chaêng? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Khoâng ñaéc. Maëc duø khoâng coù phaùp Phaät, nhöng phaûi ôû trong phaùp khaùc xuaát gia, thoï laõnh phaùp phuïc cuûa ngöôøi kia, sau ñoù môùi ñöôïc. Hoaëc coù thuyeát noùi: Taïi gia cuõng ñöôïc, nhöng khi ñaõ ñöôïc A-la- haùn roài, khoâng truï ôû nhaø, phaûi ôû phaùp khaùc xuaát gia, thoï phaùp phuïc cuûa ngöôøi ñoù. Cuõng theá, so saùnh coù naêm traêm Bích-chi Phaät truï trong nuùi cuûa vò tieân, voán laø Thanh vaên. Treân coõi trôøi, trong coõi ngöôøi: Trôøi sanh xuoáng coõi ngöôøi, ngöôøi sanh ñeán coõi trôøi, gioáng nhö ngöôøi ñôøi töø röøng ñeán trong vöôøn, töø vöôøn ñeán trong röøng. A-la-haùn kia cuõng gioáng nhö theá. Sinh: Sinh trong trung höõu baûn höõu. Ñöôïc taän cuøng bôø meù khoå. Hoûi: Bôø meù khoå laø ôû trong khoå hay ôû ngoaøi khoå? Neáu ôû trong khoå thì khoâng neân noùi laø bôø meù khoå. Neáu ôû ngoaøi khoå, thì thí duï hieän coù cuûa theá gian laøm sao hieåu ñöôïc? Gioáng nhö theû vaøng, ñaàu cuõng laø vaøng, giöõa cuõng laø vaøng, sau cuõng laø vaøng. Khoå cuõng gioáng nhö theá, ban ñaàu cuõng laø khoå, giöõa, sau cuõng laø khoå? Vaäy theá

naøo laø bôø meù cuûa khoå? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: AÁm sau cuøng cuûa A-la-haùn laø bôø meù khoå. Hoaëc coù thuyeát noùi: Nieát-baøn dieät taän laø bôø meù khoå. Neáu noùi raèng: aám sau cuøng cuûa A-la-haùn laø bôø meù khoå aáy, khoâng neân noùi laø bôø meù khoå. Vì sao? Vì taän cuøng cuûa theå laø khoå? Ñaùp: Vì vieäc naày, neân noùi laø bôø meù khoå. Vì sao? Vì khoâng coøn sinh khoå nöõa, laïi khoâng noái tieáp vôùi khoå, laïi khoâng gaây ra nhaân khoå, cho neân goïi laø bôø meù khoå. Neáu noùi raèng: Nieát-baøn dieät taän laø bôø meù khoå, thì ví duï theâ vaøng roøng cuûa theá gian laøm sao hieåu ñöôïc? Ñaùp: Thí duï aáy chaúng caàn phaûi hieåu. Vì sao? Vì thí duï aáy chaúng phaûi tu-ña-la, Tyø-ni, A-tyø-ñaøm, neân khoâng theå duøng hieän duï cuûa theá gian ñeå vaán naïn phaùp Hieàn Thaùnh. Vì sao? Vì phaùp Hieàn Thaùnh khaùc,

phaùp theá gian khaùc. Ba caên baát thieän: Caên baát thieän tham, caên baát thieän giaän, caên baát thieän si. Hoûi: Theå taùnh cuûa ba caên baát thieän laø gì? Ñaùp: Coù möôøi laêm thöù. Caên baát thieän tham thuoäc naêm haønh ôû coõi Duïc döùt aùi, chung cho saùu thöùc thaân. Caên baát thieän giaän thuoäc saân maø naêm haønh döùt tröø, chung cho saùu thöùc thaân. Caên baát thieän si thuoäc voâ minh boán haønh coõi Duïc döùt tröø. Boán thöù haønh ñoù laø: Taäp, dieät, ñaïo, tu ñaïo. Haït gioáng maø khoå ñeá döùt tröø neân phaân bieät: Khoå ñeá döùt voâ minh coù möôøi thöù, ñoù laø: AÙi, giaän döõ, maïn, nghi töông öng vôùi naêm kieán vaø taùm phaùp khoâng chung laø caên baát thieän, hai chaúng phaûi caên baát thieän, nghóa laø töông öng vôùi thaân kieán, bieân kieán coõi Duïc. (Ñoaïn naày, ñoái chieáu vôùi baûn cuûa Phaùp sö Huyeàn Traùng dòch thì ôû ñaây dòch hoaøn toaøn sai laïc). Hoûi: Nhaân laø nghóa cuûa caên, voâ minh töông öng vôùi thaân kieán, bieân kieán, laø nhaân cuûa taát caû phaùp baát thieän, vì sao khoâng goïi laø caên? Ñaùp: Neáu theå cuûa phaùp laø baát thieän, vì taát caû phaùp baát thieän laøm nhaân, thì laäp caên. Thaân kieán, bieân kieán töông öng vôùi voâ minh, duø laøm nhaân cho taát caû phaùp baát thieän, nhöng theå cuûa chuùng chaúng phaûi baát thieän maø laø voâ kyù. Cho neân, caên baát thieän si hoaøn toaøn laø boán thöù coõi Duïc. Nghóa laø taäp, dieät, ñaïo, tu ñaïo döùt tröø, cuøng khoå ñeá döùt tröø taùm thöù, chung cho voâ minh cuûa saùu thöùc thaân. Möôøi laêm thöù naày chính laø theå cuûa ba caên baát thieän, cho ñeán noùi roäng. Ñaõ noùi theå taùnh cuûa ba caên baát thieän. Veà lyù do nay seõ noùi: Hoûi: Vì sao goïi laø caên baát thieän? Caên baát thieän laø nghóa gì? Ñaùp: Nghóa sinh, nghóa nuoâi naáng, nghóa taêng tröôûng, laø nghóa cuûa caên baát thieän. Nghóa sung tuùc, nghóa laøm lôïi ích, nghóa thaám nhuaàn, traøn ñaày, roùt chaûy baát thieän, laø nghóa cuûa caên baát thieän. Toân giaû Hoøa-tu-maät noùi: Theá naøo laø nghóa cuûa caên baát thieän? Ñaùp: Nghóa cuûa nhaân baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän. Laïi nöõa, nghóa chuûng töû baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän. Laïi nöõa, nghóa phaùt khôûi baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän. Laïi nöõa, nghóa ñaõ sinh baát thieän, giuùp sinh baát thieän, taêng ích baát thieän, laø nghóa cuûa caên baát thieän. Toân giaû Phuø-ñaø-ñeà-baø noùi: Coäi goác baát thieän coù theå sinh baát thieän, giuùp baát thieän, nghóa taêng ích baát thieän, laø nghóa cuûa caên baát thieän. Hoûi: Neáu nghóa cuûa nhaân laø nghóa cuûa caên

baát thieän thì naêm aám baát thieän ñôøi tröôùc laøm nhaân cho naêm aám baát thieän ñôøi sau. Möôøi nghieäp baát thieän ñôøi tröôùc laøm nhaân cho möôøi nghieäp baát thieän ñôøi sau. Ba möôi

boán söû baát thieän ñôøi tröôùc laøm nhaân cho ba möôi boán söû baát thieän ñôøi sau. Phaùp baát thieän nhö theá v.v... leõ ra ñeàu laø caên baát thieän. Ba thöù naày coù töôùng gì khaùc nhau maø laäp caên baát thieän? Toân giaû Hoøa-tu-maät ñaùp: Ñaây laø thuyeát neâu chöa troïn veïn cuûa Nhö lai, noùi toùm löôïc, chuû yeáu vì ngöôøi ñöôïc hoùa ñoä, neân noùi nhö theá. Toân giaû Ba-xa noùi: Phaät quyeát ñònh bieát caên phaùp, cuõng bieát theá duïng, ñieàu maø ngöôøi khaùc khoâng bieát. Neáu phaùp coù töôùng cuûa caên baát thieän thì seõ laäp caên baát thieän, khoâng coù thì khoâng laäp. Toân giaû Cuø-sa noùi: Phaät bieát ba phaùp naày laøm nhaân cho phaùp baát thieän, vì chuùng nhanh choùng nghieâng naëng veà gaàn, cho neân ba phaùp naày laäp caên baát thieän. Phaùp baát thieän khaùc khoâng coù ba töôùng aày neân khoâng laäp caên. Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày ñöùng ñaàu taát caû phaùp baát thieän, cuõng nhö vò töôùng maïnh meõ hôn haún caùc quaân só, thöôøng ñi tröôùc. Do theá löïc cuûa ba thöù kia, neân phaùp baát thieän khaùc sinh ra. Laïi nöõa, phaùp naøo laø hôn heát trong taát caû phaùp baát thieän? (Vì ba phaùp naày, trong taát caû phaùp baát thieän, veà danh cuõng hôn, veà nghóa cuõng vöôït hôn, cho neân laâp caên. Laïi nöõa, caên baát thieän tham laø phaùp ñoái oaùn gaàn cuûa caên thieän khoâng tham. Caên baát thieän giaän döõ, caên baát thieän si, laø phaùp ñoái oaùn gaàn cuûa caên thieän khoâng giaän döõ, khoâng ngu si. Laïi nöõa, vì ba phaùp naày laø keû thuø cuûa coâng ñöùc. Coâng ñöùc laø ba caên thieän. Laïi nöõa, vì ba caên baát thieän naày laøm nhaân, laøm caên, laøm chuû, laøm goác taïo taùc, laøm theá löïc, laøm duyeân, laøm taêng ích, laøm nhoùm hoïp, laøm choã khôûi cho taát caû phaùp baát thieän. Laøm nhaân: Cuõng nhö haït gioáng. Laøm caên: Khieán cho beàn chaéc. Caùc phaùp coøn laïi, tuøy theo töôùng maïo maø noùi. Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày coù coâng naêng gìn giöõ phaùp baát thieän, coù theå khieán cho ñi ñeán, laøm sinh ra, nuoâi naáng, laøm taêng tröôûng. Laïi nöõa, vì ba caên baát thieän naày khi lìa duïc coõi Duïc, ña soá taïo ra khoù khaên, gaây ra chöôùng ngaïi, nhö ngöôøi giöõ cöûa khoâng cho ai vaøo. Laïi nöõa, vì ba caên baát thieän naày thuoäc naêm thöù döùt, chung cho saùu thöùc thaân, laø taùnh cuûa söû, coù theå khôûi nghieäp thaân, mieäng, luùc döùt caên thieän coù phöông tieän maïnh meõ, beàn chaéc. Naêm thöù döùt laø thaáy khoå maø döùt cho ñeán tu ñaïo döùt. Chung cho saùu thöùc thaân laø töông öng vôùi nhaõn thöùc, cho ñeán töông öng vôùi yù thöùc. Taùnh cuûa söû: Tham laø söû duïc aùi, giaän döõ laø söû giaän döõ, si laø söû voâ minh. Coù theå khôûi nghieäp thaân mieäng,

nghóa laø tham khôûi töø tham, sinh ra nghieäp thaân, mieäng. Giaän khôûi töø giaän döõ, sinh ra nghieäp thaân, mieäng. Si khôûi töø si, sinh ra nghieäp thaân mieäng. Khi döùt caên thieän, coù phöông tieän maïnh meõ, beàn chaéc. Nhö Kinh Thi Thieát noùi: Luùc döùt caên thieän, laøm sao döùt, duøng vieäc gì ñeå döùt? Ñaùp: Cuõng nhö coù ngöôøi nghieâng naëng veà tham duïc, nghieâng naëng veà giaän döõ, nghieâng naëng veà ngu si, coù theå döùt boû caên thieän. Sôû dó noùi naêm thöù döùt, laø vì muoán

loaïi tröø naêm kieán vaø nghi. Sôû dó noùi chung cho saùu thöùc thaân laø vì muoán tröø boû maïn. Sôû dó noùi laø taùnh cuûa söû vì muoán loaïi tröø caùc trieàn. Hoûi: Nhö taø kieán coù theå döùt tröø caên thieän, vì sao khoâng laäp caên baát thieän? Ñaùp: Luùc caên baát thieän döùt boû caên thieän, theá löïc khi taïo phöông tieän laø hôn, thôøi gian cuûa vieäc thaønh cuõng hôn. Taát caû phaùp thieän, baát thieän, luùc vaän duïng phöông tieän vaø coâng duïng, theá löïc khoù khaên, ñeán khi vieäc ñaõ thaønh thì coâng duïng, theá löïc deã daøng. Nghe noùi Boà-taùt thaáy khoå sinh, giaø, beänh, cheát cuûa theá gian, neân ñaàu tieân phaùt taâm caàu ñaït ñaïo voâ thöôïng khoâng lui suït. Töø ñaây veà sau, suoát ba A-taêng-kyø kieáp, taâm naày khoâng truï, khoâng lui suït, khoâng ai coù theå gaây khoù khaên, chöôùng ngaïi. Taâm naày raát khoù, chaúng phaûi luùc ñöôïc taän trí, caên thieän cuûa ba coõi ñöôïc tu ôû vò lai, luùc taø kieán hình thaønh vôùi theá duïng hôn, chaúng phaûi luùc cuûa phöông tieän hôn, cho neân khoâng laäp caên baát thieän. Laïi nöõa, khi phaùp baát thieän döùt boû caên thieän, neáu coù theå sinh ra phaùp baát thieän, giuùp söï sinh baát thieän, neân laäp caên baát thieän. Tham, giaän, si, coù theå sinh ra phaùp baát thieän giuùp söï sinh phaùp baát thieän. Coøn taø kieán duø giuùp sinh ra phaùp baát thieän, nhöng khoâng theå sinh ra phaùp baát thieän. Laïi coù taø kieán coù theå ñöùt caên thieän: Vì duøng söùc cuûa caùc caên baát thieän, caùc caên baát thieän, tröôùc laøm cho caên thieän suy keùm, moûng manh, khieán cho caên thieän khoán ñoán, khoâng coù theá löïc, sau ñoù taø kieán môùi döùt boû caên thieän ñöôïc. Laïi nöõa, tröôùc ñaõ noùi nhö vaày: Naêm thöù döùt neân laäp caên baát thieän. Taø kieán chaúng phaûi do naêm thöù döùt, khoâng chung cho saùu thöùc thaân, chæ ôû yù ñòa. Taø kieán duø laø taùnh cuûa söû, nhöng khoâng theå khôûi nghieäp thaân, nghieäp. Vì sao? Vì taâm do kieán ñaïo döùt aáy, khoâng cuøng khôûi nghieäp thaân khoå neân khoâng thuoäc veà caùc caên baát thieän. Naêm aám baát thieän khoâng coù naêm söï naày. Saéc aám baát thieän chaúng phaûi naêm thöù döùt, khoâng

chung cho saùu thöùc thaân, chaúng phaûi taùnh cuûa söû, khoâng theå khôûi nghieäp thaân, nghieäp. Luùc döùt caên thieän, khoâng coù phöông tieän maïnh meõ, beàn chaéc. Thoï aám, töôûng aám, thöùc aám baát thieän, haønh aám töông öng khoâng thuoäc veà phieàn naõo. Maëc duø taø kieán naày laø choã döùt cuûa naêm haønh, chung cho saùu thöùc thaân, nhöng chaúng phaûi taùnh söû, duø coù theå khôûi nghieäp thaân nghieäp, nhöng khi döùt boû caên thieän, noù khoâng coù phöông tieän maïnh meõ, beàn chaéc. Haønh aám baát töông öng duø laø do naêm thöù döùt, nhöng vì khoâng chung cho saùu thöùc thaân, chaúng phaûi taùnh cuûa söû, neân khoâng theå khôûi nghieäp thaân, nghieäp. Luùc döùt boû caên thieän, khoâng coù phöông tieän maïnh meõ, beàn chaéc. Naêm kieán trong phieàn naõo vaø nghi chaúng phaûi do naêm thöù döùt, khoâng chung cho saùu thöùc thaân, duø laø taùnh söû, nhöng khoâng theå khôûi nghieäp thaân, nghieäp. Vì sao? Vì taâm aáy laø choã döùt cuûa kieán ñaïo, khoâng ñeàu khôûi nghieäp thaân nghieäp. Luùc döùt caên thieän, khoâng coù phöông tieän maïnh meõ, beàn chaéc. Maïn, duø laø do naêm thöù döùt, nhöng khoâng chung cho saùu thöùc thaân, duø laø taùnh söû, coù theå khôûi nghieäp thaân nghieäp, nhöng khi döùt caên thieän thì khoâng coù phöông tieän

maïnh meõ, beàn chaéc. Trieàn coù möôøi thöù: Trieàn phaãn, trieàn phuù, trieàn thuøy, trieàn traïo, trieàn mieân, trieàn hoái, trieàn taät, trieàn san, trieàn khoâng hoå (voâ taøm) vaø trieàn khoâng theïn (voâ quyù). Thuøy, traïo, khoâng hoå, khoâng theïn, boán trieàn naày duø laø do naêm thöù döùt, nhöng chaúng phaûi taùnh cuûa söû, duø coù theå daáy khôûi nghieäp thaân, nghieäp, nhöng luùc döùt caên thieän, chuùng khoâng coù phöông tieän maïnh meõ, beàn chaéc. Mieân duø do naêm thöù döùt, nhöng khoâng chung cho saùu thöùc thaân, chaúng phaûi taùnh söû, neân khoâng theå daáy khôûi nghieäp thaân, nghieäp. Luùc döùt caên thieän, cuõng khoâng coù phöông tieän maïnh meõ, beàn chaéc. Caùc trieàn coøn laïi, chaúng phaûi do naêm thöù döùt, khoâng chung cho saùu thöùc thaân, chaúng phaûi taùnh söû, ñoâi khi coù daáy khôûi nghieäp thaân, nghieäp, nhöng luùc döùt caên thieän, chuùng khoâng coù phöông tieän maïnh meõ, beàn chaéc. Haän, ngaän, sieåm, cuoáng, kieâu, haïi: Saùu trieàn naày laø caáu ueá cuûa söû, döïa vaøo söû maø sinh, chaúng phaûi söû caên baûn. Vì khoâng coù naêm vieäc treân, neân khoâng laäp caên baát thieän. Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày, ñöôïc noùi laø nghieäp goác, nghieäp taäp. Nhö noùi: Ca-lam-ma neân bieát, tham laø goác nghieäp cuûa chuùng sinh, laø taäp nghieäp cuûa chuùng sinh. Giaän döõ, ngu si cuõng laø goác nghieäp cuûa chuùng sinh, laø taäp nghieäp cuûa chuùng sinh. Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày döùt heát, thì nghieäp cuõng heát. Nhö

noùi: Tham heát, nghieäp cuõng heát. Giaän döõ heát, ngu si heát, nghieäp cuõng heát. Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày xoay vaàn sinh nhau xoay vaàn giuùp sinh. Nhö noùi: Töø tham sinh giaän döõ, töø giaän döõ sinh tham. ÔÛ trong hai thöù naày cuõng sinh ra voâ minh. Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày khieán cho sinh ba thoï. Nhö noùi: Tham khieán cho laïc thoï, giaän döõ khieán cho khoå thoï, si khieán cho baát khoå baát laïc thoï. Hoûi: Nhö ba söû aáy ñeàu sai khieán ba thoï, vì sao laïi noùi nhö theá? Ñaùp: Vì töø phaàn nhieàu, neân naëng veà tham khieán sinh laïc thoï, naëng veà giaän döõ khieán sinh khoå thoï, naëng veà si khieán sinh baát khoå baát laïc thoï. Laïi nöõa, tham töø laïc thoï sinh, duøng laïc thoï laøm caên baûn, vì phaàn nhieàu gaây ra nghieäp aùc, neân sinh ra khoå nhieàu. Söï giaän döõ sinh ra töø khoå thoï, laáy khoå thoï laøm caên baûn, vì taïo nhieàu nghieäp aùc, neân sinh ra nhieàu khoå. Si sinh ra töø baát khoå, baát laïc, duøng baát khoå, baát laïc thoï laøm caên baûn, vì gaây ra nhieàu nghieäp aùc, neân sinh ra nhieàu khoå. Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày ñöôïc noùi laø yeâu, gheùt. Vì yeâu, gheùt, neân chuùng sinh thöôøng xaûy ra söï tranh tuïng. Trôøi, A-tu-la thöôøng ñaùnh nhau, gieát haïi nhieàu chuùng sinh. Yeâu laø tham, gheùt laø giaän döõ. Hoûi: Vì sao trong ñaây khoâng noùi ngu si? Ñaùp: Ñaõ noùi ôû trong hai thöù naày. Neáu chính chuùng sinh laø ngöôøi coù trí, thì cho duø caûnh giôùi caùc taàng trôøi coõi Duïc hieän ra tröôùc, cuõng khoâng tranh chaáp nhau, huoáng chi laø duïc aùc cuûa nhaân gian. Laïi nöõa, duøng hai thöù naày ñeå hieän baøy khaùi quaùt cuûa moân ñaàu môùi nhaäp. Caùc phieàn naõo ñeàu töø ba phaàn sinh: Hoaëc töø phaàn aùi sinh, hoaëc töø phaàn giaän döõ sinh. Hoaëc töø phaàn ngu si sinh. Kinh Phaät noùi: Baø-la-moân phaûi bieát! Neáu con ngöôøi duøng hai möôi moát phieàn naõo, laøm xuùc naõo taâm, thì cho duø coù tu haønh taâm

tònh, sinh töôûng tònh ñi nöõa, cuõng phaûi bò ñoïa vaøo ñöôøng aùc. Nghe noùi Toân giaû Ñaøm-ma-ña-la noùi: Taát caû phieàn naõo ñöôïc laäp thaønh ba phaàn: Laø phaàn tham, giaän döõ, ngu si. Ñaây laø phaàn tham, ñaây laø phaàn giaän döõ, ñaây laø phaàn ngu si. Neáu noùi tham phaûi bieát laø ñaõ noùi phaàn tham. Neáu noùi giaän döõ, phaûi bieát laø ñaõ noùi phaàn giaän döõ. Neáu noùi ngu si, phaûi bieát laø ñaõ noùi phaàn si. Nhö phaàn aùi, giaän, si, phaàn thaân, phaàn oaùn, phaàn khoâng thaân, phaàn khoâng oaùn, phaàn coù ôn, phaàn khoâng ôn, phaàn coù vöøa yù, phaàn khoâng coù vöøa yù, phaàn khoâng coù vöøa yù, chaúng phaûi khoâng coù vöøa yù, neân bieát cuõng gioáng nhö theá.

Laïi nöõa, vì ba caên baát thieän khôûi möôøi nghieäp aùc, neân ñoïa vaøo möôøi xöù aùc. Hoûi: Theá naøo laø ba caên baát thieän khôûi möôøi nghieäp aùc? Ñaùp: Kinh Phaät noùi: Saùt sinh coù ba thöù: Hoaëc töø tham sinh, hoaëc töø giaän döõ sinh, hoaëc töø ngu si sinh, cho ñeán taø kieán cuõng gioáng nhö theá. Luaän Thi Thieát cuõng noùi: Ba caên baát thieän laø nhaân goác cuûa möôøi nghieäp aùc, noùi roäng nhö treân. Theá naøo laø möôøi nghieäp aùc sinh ra möôøi xöù aùc? Kinh Phaät noùi: Gaây ra roäng khaép nghieäp saùt sinh seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc, suùc sinh, ngaï quyû, cho ñeán taø kieán cuõng gioáng nhö theá. Luaän Thi Thieát cuõng noùi raèng: Gaây ra roäng khaép nghieäp saùt sinh taêng thöôïng, seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc A-tyø. Toäi nhoû, nheï hôn ñoïa vaøo ñòa nguïc Ñaïi nhieät. Chuyeån nheï seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc Nhieät. Chuyeån nheï seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc Ñaïi Khieáu Hoaùn. Chuyeån nheï seõ ñaïo vaøo ñòa nguïc Khieáu hoaùn. Chuyeån nheï hôn seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc Chuùng hôïp. Chuyeån nheï hôn seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc Haéc Thaèng. Chuyeån nheï hôn seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc Hoaït. Chuyeån nheï hôn seõ ñoïa vaøo loaøi suùc sinh. Chuyeån nheï hôn ñoïa vaøo loaøi ngaï quyû, cho ñeán taø kieán noùi cuõng gioáng nhö theá. Ñoù goïi laø taïo möôøi nghieäp aùc, ñoïa vaøo möôøi choã aùc. Laïi nöõa, ba caên baát thieän goïi laø caáu ueá beân trong, nhö noùi tham laø caáu ueá beân trong, giaän döõ laø caáu ueá beân trong. Ngu si laø caáu ueá beân trong. Nhö caáu ueá beân trong, oaùn beân trong, hieàm nghi beân trong, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá. Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày vöøa goïi laø taêng, vöøa goïi laø giaûm. Nhö noùi: Theá naøo laø tham gia taêng? Theá naøo laø giaän döõ gia taêng? Ngu si gia taêng laø sao? Theá naøo laø tham giaûm? Theá naøo laø giaän döõ giaûm? Ngu si giaûm ít laø sao? Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày coù theå laø keû lui suït, taïo ra nhaân naëng, duyeân naëng. Nhö noùi: Neáu Tyø-kheo, Tyø-kheo-ni, töï bieát taâm duïc höøng chaùy, taâm giaän döõ soâi suïc, taâm ngu si toät ñoä, khoâng theå töï kìm haõm, Tyø- kheo, Tyø-kheo-ni neân bieát, ta ñoái vôùi phaùp thieän, töùc laø suy vi, lui suït. Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày goïi laø phieàn naõo chöôùng, nhö noùi: Theá naøo laø phieàn naõo chöôùng? Ñaùp: Gioáng nhö coù moät ngöôøi rieâng naëng veà tham, nghieäp naëng veà giaän döõ, nghieäp naëng veà ngu si. Ñoù goïi laø phieàn naõo chöôùng. Laïi nöõa, ba caên baát thieän naày, goïi laø buïi, nhö noùi: buïi tham, buïi giaän döõ, buïi ngu si. Nhö veát nhô cuûa buïi, muõi teân, löûa, dao nhoïn, thuoác ñoäc, beänh, phaûi bieát cuõng gioáng nhö theá.

Hoûi: Söï hoaït ñoäng cuûa ba caên baát thieän naày theá naøo? Ñaùp: Neáu taâm coù tham thì taâm naày khoâng coù giaän döõ. Neáu taâm coù söï giaän döõ thì taâm naày khoâng coù tham. Coøn ngu si thì ñeàu coù. Vì sao? Vì moïi hoaït ñoäng cuûa chuùng ñeàu khaùc nhau. Haønh ñoäng cuûa tham thì bieåu loä cöû chæ vui möøng, hôùn hôû. Haønh ñoäng cuûa giaän döõ thì lo buoàn. Laïi nöõa, khi taâm duïc daáy khôûi maïnh, thì seõ laøm cho thaân meàm maïi, nhuaàn thaám taêng ích. Luùc taâm giaän döõ daáy khôûi maïnh, seõ laøm cho thaân trôû neân thoâ loã, maïnh baïo, toån giaûm. Laïi nöõa, taâm duïc laøm cho thaân meàm maïi, khoâng haïi duyeân tröôùc, taâm giaän döõ laøm cho thaân thoâ keäch, maïnh baïo, coù theå gia haïi duyeân tröôùc. Hoûi: Theá naøo laø taâm duïc laøm cho thaân meàm maïi? Ñaùp: Luùc taâm duïc bieåu hieän ôû tröôùc, töï thaân meàm maïi. Hoûi: Theá naøo laø khoâng haïi duyeân tröôùc? Ñaùp: Neáu ñoái vôùi ngöôøi ñoái dieän ñaõ sinh loøng yeâu meán, thì suoát ngaøy ñeâm ngaém nhìn hoï khoâng bieát chaùn. Hoûi: Taâm giaän döõ khieán cho thaân thoâ keäch, maïnh baïo laø sao? Ñaùp: Luùc taâm giaän döõ bieåu hieän ôû tröôùc, seõ laøm cho thaân thoâ baïo. Hoûi: Theá naøo laø gia haïi duyeân tröôùc? Ñaùp: Neáu coù taâm giaän döõ vôùi ngöôøi ñoái dieän, thì thaäm chí khoâng theøm ñeå maét tôùi hoï. Ba caên baát thieän naày laø do naêm thöù döùt, chung cho saùu thöùc thaân. Theá naøo laø naêm döùt? Neáu phaûi do kieán ñaïo döùt, chaúng phaûi do tu ñaïo döùt, thì taâm do tu ñaïo döùt seõ trôû thaønh khoâng coù caên. Neáu phaûi do tu ñaïo döùt, chaúng phaûi kieán ñaïo döùt, thì taâm do kieán ñaïo döùt seõ trôû thaønh khoâng coù caên. Vì sao chung cho saùu thöùc thaân? Neáu ôû taïi yù ñòa, khoâng ôû nôi naêm thöùc thaân, thì taâm cuûa naêm thöùc naày laø khoâng coù caên? Neáu ôû taïi naêm thöùc thaân, khoâng ôû nôi yù ñòa thì taâm cuûa yù ñòa naày trôû thaønh khoâng coù caên. Taát caû taâm baát thieän ñeàu laáy yù ñòa naày laøm caên, taâm ñi chung vôùi duïc baát thieän. Coù hai thöù caên laø tham vaø voâ minh töông öng. Taâm coù söï giaän döõ cuõng gioáng nhö theá. Taâm coù si vaø taâm ñeàu coù phieàn naõo khaùc, coù moät caên, nghóa laø voâ minh. Hoûi: Caên coù nhieàu teân: Hoaëc noùi thaân kieán laø caên, hoaëc noùi Ñöùc Theá toân laø caên, hoaëc noùi duïc laø caên, hoaëc noùi khoâng buoâng lung laø caên, hoaëc noùi töï theå laø caên. Hoûi: Teân cuûa caùc caên naày coù gì khaùc nhau? Ñaùp: Thaân kieán laø caên, vì thaân kieán naày chaáp ngaõ, ngaõ sôû, lieàn

sinh ra caùc kieán. Ñöùc Theá toân laø caên: Vì lôøi cuûa Ñöùc Theá toân ñaõ noùi, maëc duø phieàn naõo naày ñaõ ra khoûi, giaûi thoaùt söï raøng buoäc, taêng tröôûng tòch dieät. Caùc phaùp v.v... nhö theá ñeàu sinh ra töø Phaät, cho neân Ñöùc Theá toân laø caên. Duïc laø caên: Vì coù theå gom goùp caùc phaùp thieän. Vì sao? Vì neáu coù taâm mong muoán, thì seõ coù theå nhoùm hoïp caùc phaùp thieän, neáu khoâng coù taâm mong muoán, thì seõ khoâng theå nhoùm hoïp phaùp thieän, cho neân laáy duïc laøm caên. Khoâng buoâng lung laø caên: Vì coù theå giöõ gìn phaùp thieän. Neáu ngöôøi buoâng lung, ñöông nhieân khoâng theå gìn giöõ phaùp thieän, cho neân khoâng buoâng lung laø caên. Töï theå laø caên: Vì töï theå khoâng boû töï taùnh, cho neân töï theå laø caên. Hoûi: Neáu vaäy thì phaùp voâ vi vöøa laø caên cuûa töï theå. Vì sao? Vì khoâng boû töï taùnh? Ñaùp: Neáu laáy nghóa naày thì khoâng boû töï taùnh

laø caên, phaùp voâ vi cuõng khoâng boû töï theå, laø caên, thì coù loãi gì? Laïi coù yù muoán loaïi boû loãi nhö theá, neân noùi raèng: Töï theå laø caên, nghóa laø do nhaân töông töï laø caên cuûa töï theå, vì coù theå sinh ra caùi khaùc. Hoûi: Neáu vaäy thì khoå phaùp nhaãn vaø quyeán thuoäc ñeàu thaønh khoâng coù caên. Vì sao? Vì khoâng coù nhaân töông töï? Ñaùp: Maëc duø khoâng töø nhaân töông töï sinh, nhöng vaãn coù theå laøm nhaân töông töï cho ngöôøi khaùc. Phaùp voâ vi cuõng khoâng töø nhaân töông töï sanh ra, cuõng khoâng theå laøm nhaân töông töï cho ngöôøi khaùc Bình luaän: Neân noùi raèng: Vì khoâng boû töï taùnh, neân goïi laø caên töï taùnh, caên thaân kieán, cho ñeán caên töï theå. Ñaây laø söï khaùc nhau giöõa caùc caên.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.